

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum charitas semel habita, possit amitti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ad perfectionem charitatis pertinet, unde & Apof. ibidem fubdit. Audemus autem & bonam voluntate habemus magis peregrinari a corpore, & praesentes esse ad dominum. sed in his in quibus est charitas imperfecta, si tantum affectus charitatis vincat, ex repugnantia tamen naturalis affectus redditur insensibilis victoria charitatis. Quod ergo aperte & indubitanter siue audacter Apof. dicit, Cupio dissolvi & esse cum Christo, hoc perfecta charitatis est: sed quod qualitercumque licet insensibiliter praeserat anima fruitionem Dei unioni corporis, est de necessitate charitatis.

AD NONVM dicendum, quod ponere animam. i. vitam praesentem pro fratribus, quodammodo est de necessitate charitatis, quodammodo est de perfectione ipsius: plus enim homo debet diligere proximum quam corpus proprium: unde in eo casu quo aliquis tenetur procurare proximi salutem, tenetur etiam pro ipsius salute periculis corporalem vitam exponere: sed hoc perfecta charitatis est, ut etiam pro his in quibus proximo non tenetur, pro eo corporalem suam vitam periculis exponat.

AD DECIIMVM dicendum, quod licet quilibet teneatur esse sine peccato mortali, non tamen omnium est huiusmodi rei securitatem habere: sed perfectiorum qui peccata totaliter subiugauerunt.

AD VNDECIMVM dicendum, quod & parentibus & multo magis Deo tenetur homo repedere totum quod potest: tamen secundum communem modum humane vite, supra quam potest aliquis aliquid erogare, ad quod tamen ex necessitate precepti, non tenetur.

AD DVODECIMVM dicendum, quod perfectione charitatis nullus proficitur: sed proficitur aliquis statum perfectionis qui consistit in his quae organice ordinantur ad perfectionem charitatis, ut paupertas, ieiunia, quae tamen nec ad oia huiusmodi tenentur: sed ad illa sola, quae proficitur. unde perfectio charitatis non cadit eis sub voto: sed est eis, ut finis ad quem peruenire conantur per ea, quae volunt.

ARTICVLVS XII.

Vtrum charitas semel habita possit amitti.

DVODECIMO quaeritur, vtrum charitas semel habita possit amitti, & videtur quod non. Dicitur enim in I. Ioan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semel in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est: sed charitatem non habent nisi filij Dei: ipsa enim est quae distinguit inter filios regni, & filios perditionis, ut Augustinus dicit in 15. de Trin. ergo ille qui habet charitatem, non potest eam amittere peccando.

¶ 2. Praet. Omnis virtus quae peccando amittitur per peccatum arescit, ut Augustinus dicit super illud Ioannis. Vinctio inuisibilis charitas est, quae in quocumque fuerit, radix illi erit, quae arescere non potest, nutritur calore solis, ut non arescat. ergo charitas per peccatum amitti non potest.

¶ 3. Praet. Augustinus dicit in 8. de Trin. quod dilectio si non est vera, dilectio dicenda non est: sed sicut Augustinus dicit in epistola ad Iulianum Comitem, charitas quae deleri potest, nunquam vera fuit. ergo neque charitas fuit. Qui igitur habet charitatem, non potest eam peccando deserere.

¶ 4. Praet. Prosper dicit in li. de Cōtēplatione, Charitas est recta voluntas Deo inseparabiliter iuncta, iniquationis extranea, corruptionis nescia, nulli vitio mutabilitatis obnoxia, cum qua nec potuit aliquis peccare, nec poterit. ergo charitas semel habita

per peccatum amitti non potest.

¶ 5. Praet. Gregorius dicit in quadam Hom. quod amor Dei magna operatur, si est: sed nullus magna operando amittit charitatem. ergo si charitas inest, amitti non potest.

¶ 6. Praet. Plus homo per charitatem amat Deum, quam per naturalem amorem amet seipsum: sed amor superius nunquam amittitur per peccatum. ergo nec est charitas.

¶ 7. Praet. Liberum arbitrium non inclinatur in peccatum, nisi per aliquod motiuum ad peccandum. Motiuum autem ad oia peccata est amor sui, qui ut Augustinus dicit in 14. de ciui. dei, facit ciuitatem Babylonis: sed hunc charitas excludit, quia sicut Dionysius dicit 4. cap. de diu. nomi. est extasim faciens diuinus amor, non finens sui ipsorum amantes esse. similiter etiam radix omnium malorum ponitur cupiditas, ut Apof. dicit 1. ad Tim. vlti. Sed hunc etiam charitas excludit ut Augustinus dicit in libr. 83. Quaestionum. ergo ille qui habet charitatem, non potest peccando eam amittere.

¶ 8. Praet. Quicumque habet charitatem, spiritu Dei ducitur, et illud Galat. 5. Si spiritu ducimini non estis sub lege: sed spiritu sanctus cum sit infinita virtutis, non potest in sua actione deficere. ergo videtur quod homo habens charitatem peccare non possit.

¶ 9. Praet. Contra nullum habitum, cuius esse est in operari, contingit peccare. Dicitur enim Phil. in 7. Eth. quod non peccatur contra scientiam in actu, sed contra scientiam in habitu: sed charitas semper consistit in operari.

Dicitur enim Gregorius in quadam Hom. quod amor Dei nunquam est otiosus. ergo contra charitatem aliquis peccare non potest, ut sic per peccatum possit amitti.

¶ 10. Praet. Si aliquis charitatem amittit, aut amittit eam dum habet, aut dum non habet: sed dum habet, non amittit eam per peccatum, quia simul esset peccatum cum charitate. Neque etiam amittit eam cum non habet, quia quod non habet, amitti non potest. ergo charitas nullo modo potest amitti.

¶ 11. Praet. Charitas accidet est quoddam in anima. Accidens autem quatuor modis potest deficere, vno quidem modo per corruptionem subiecti: sed per hunc modum charitas deficere non potest, cum anima humana, quae est subiectum eius, sit incorruptibilis. Secundo deficit aliquod accidens per defectum causa, sicut lumen deficit ab aere per absentiam solis: sed hoc modo, charitas deficere non potest, quia causa eius est indeficiens. scilicet Deus. Tertio modo, deficit accidens aliquid deficientem obiecto, sicut paternitas deficit per mortem filij: sed nec hoc modo deficit charitas, quia eius obiectum est bonum aeternum, quod est Deus. Quarto modo, deficit aliquod accidens, per actionem contrarij agentis, sicut frigiditas aquae deficit per actionem caloris: sed nec hoc modo charitas deficere potest, cum sit fortior peccato, quod videtur in contrarium agere secundum illud Cantic. 8. Fortis est, ut mors dilectio, & iterum, Aquae multae non possunt extinguere charitatem. ergo charitas nullo modo potest deficere in habente eam.

¶ 12. Praet. Peccatum est malum quoddam rationis naturae, malum non agit nisi virtute boni, ut dicit Dionysius 4. c. de diu. nomi. Bonum autem non contrariatur bono, ut dicitur in Praedicationis, & ita non potest ipsum corrumpere, cum unumquodque corrumpatur a suo contrario. Charitas ergo per peccatum non potest corrumpi.

¶ 13. Praet. Si charitas a peccato corrumpitur aut a peccato existente, aut a non existente: sed non a peccato existente, quia sic peccatum mortale statim esset cum charitate. Neque iterum a peccato non existente, quia non ens agere non potest. ergo charitas nullo modo potest amitti per peccatum.

¶ 14. Praet.

Homil. 30. in euang. paulo a pri.

Cap. vlti in prin. tom. 5. Part. 1. non multum ante finem.

Q. 36. non re mota a prin. cip. tom. 4.

Homil. 30. in euang. paulo a prin.

Parte 4.

¶ 14 Præt. Si charitas per peccatum amittitur, aut charitas & peccatum sunt in eodem instanti in anima, aut in alio: sed non in eodem, quia tunc simul essent: neque iterum in alio & alio, quia oporteret, quod esset tempus medium in quo homo neque peccatum, neque charitatem haberet, quod est inconueniens. Non ergo potest charitas per peccatum amitti.

1. sent. d. 17.

¶ 15 Præt. Magister dicit 3. 1. dist. 3. lib. quod perfecta charitas per peccatum amitti non potest.

¶ 16 Præt. Sicut se habet intellectus ad cognitionem veri, ita & voluntas ad amorem boni: sed intellectus cognoscendo quodcumque verum, cognoscit primam veritatem. ergo amando quodcumque bonum amat summam bonitatem: sed nunquam peccat qui amat, nisi conuertendo se per amorem ad bonum commutabile. ergo in omni peccato homo amat summam bonitatem, cuius amor est charitas. Numquam igitur charitas per peccatum amitti potest.

Aug. tract. 27. in Ioan. nem a modo illius to mo 9.

¶ 17 Præt. Sicut in genere causæ efficientis est agens vniuersale & proprium, ita & in genere causæ finalis: sed agens proprium semper agit in virtute vniuersalis agentis. ergo finis proprius semper mouet voluntatem in virtute finis ultimi: sed finis ultimus est Deus, & sic idem quod prius.

¶ 18 Præt. Charitas est signum, quod aliquis sit verus Christi discipulus, secundum illud Io. 13. In hoc cognoscet oēs, quia mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad invicem: sed non est Christi verus discipulus, qui non semper est eius discipulus. Vnde Aug. exponens illud Io. 6. Multi ex discipulis eius abierunt retrorsum, dicit quod illi non fuerunt Christi veri discipuli. & dominus dicit Io. 8. Si manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis. ergo ille qui non permanet in charitate, nunquam habuit charitatem.

Aug. tract. 27. in Ioan. nem a modo illius to mo 9.

¶ 19 Præt. Omnis motus est secundum exigentiam prædominantis: sed charitas prædominatur in corde charitatem habentis, quia totum cor sibi occupat, secundum illud quod mandatur Deut. 6. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo. ergo motus omnis habentis charitatem est secundum charitatem. non ergo per peccatum amitti potest.

Com. 26. to mo 3.

¶ 20 Præt. Differentiæ diuersificantes genus vel speciem non possunt conuenire eidem secundum numerum: sed corruptibile & incorruptibile diuersificant genus, ut dicitur in Io. Meta. Cum igitur charitas via & patriæ sit eadem numero, uidetur quod sicut charitas patriæ corrumpi non potest, ita nec charitas via.

¶ 21 Præt. Si charitas corrumpitur aut corrumpitur in aliquid, aut in nihil: sed non in aliquid, quia hoc est solum formarum, quod educuntur de potentia materiæ. In nihil autem corrumpi non potest, quia Deus nunquam charitatem corrumpit, qui solus potest ex aliquo facere nihil, sicut ipse solus potest facere ex nihilo aliquid. æqualis enim est utraque distantia. ergo uidetur quod charitas corrumpi non possit.

¶ 22 Præt. Illud per quod peccatum tollitur, a peccato corrumpi non potest: sed peccatum tollitur per charitatem, secundum illud 1. Pet. 3. Charitas operit multitudinem peccatorum. ergo charitas per peccatum amitti non potest.

¶ 23 Præt. Super illud Psal. 26. Dum appropriant super me nocentes, ut edant carnes meas, dicit glossa. Aug. Si auferatur donum, dator vincitur: sed Deus qui est dator charitatis, vinci non potest, ergo charitas non potest auferri per peccatum.

¶ 24 Præt. Per charitatem anima vnitur Deo, ut sponsa secundum quoddam spirituale matrimonium: sed ma-

trimonium carnale non potest separari per differentiam suam: ergo charitas non potest separari per peccatum, quo mens different ab ipsa, sicut dicitur.

SED CONTRA est, quod dicitur Apoc. 2. Habeo aduersus te pauca, quod charitatem tuam primam reliquisti.

¶ 2 Præt. Greg. dicit in Homi. In quorundam consuetudine venit Deus & mansione non facit, quia per consuetudinem respectum Dei percipiunt: sed rationem respiciunt ad perpetranda peccata redeunt, ac si hoc minime planxissent: sed Deus non venit in corda fidelium nisi per charitatem. ergo aliquis post habitam charitatem potest eam amittere per sequens peccatum.

¶ 3 Præt. Primi Reg. 16. dicitur de Dauid, quod dominus erat cum eo: sed postmodum peccauit factio adulterium, & homicidium. Deus autem est inimicus per charitatem. ergo post habitam charitatem aliquis potest eam amittere peccando mortaliter.

¶ 4 Præt. Charitas est vita anime, secundum illud Ioan. 3. Nos scimus quoniam translatus sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres: sed vita naturalis potest amitti per mortem naturalem. ergo & vita charitatis per mortem peccati moralis.

RESP. Dicendum, quod Magister in 17. dist. lib. potest quod charitas in nobis sit spiritus sanctus. Non potest sua intentio dicere, quod ipse actus dilectionis nostræ sit spiritus sanctus: sed quod spiritus sanctus mouet animam nostram ad diligendum Deum & proximum, sicut etiam actus aliarum virtutum: sed actus aliarum virtutum mouet animam per quoddam habitum virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante. vnde eius opinio vera fuit quod quædam habitus virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante. vnde eius opinio vera fuit quod quædam habitus virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante.

¶ 5 Præt. Charitas est vita anime, secundum illud Ioan. 3. Nos scimus quoniam translatus sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres: sed vita naturalis potest amitti per mortem naturalem. ergo & vita charitatis per mortem peccati moralis.

RESP. Dicendum, quod Magister in 17. dist. lib. potest quod charitas in nobis sit spiritus sanctus. Non potest sua intentio dicere, quod ipse actus dilectionis nostræ sit spiritus sanctus: sed quod spiritus sanctus mouet animam nostram ad diligendum Deum & proximum, sicut etiam actus aliarum virtutum: sed actus aliarum virtutum mouet animam per quoddam habitum virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante. vnde eius opinio vera fuit quod quædam habitus virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante.

¶ 6 Præt. Charitas est vita anime, secundum illud Ioan. 3. Nos scimus quoniam translatus sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres: sed vita naturalis potest amitti per mortem naturalem. ergo & vita charitatis per mortem peccati moralis.

RESP. Dicendum, quod Magister in 17. dist. lib. potest quod charitas in nobis sit spiritus sanctus. Non potest sua intentio dicere, quod ipse actus dilectionis nostræ sit spiritus sanctus: sed quod spiritus sanctus mouet animam nostram ad diligendum Deum & proximum, sicut etiam actus aliarum virtutum: sed actus aliarum virtutum mouet animam per quoddam habitum virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante. vnde eius opinio vera fuit quod quædam habitus virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante.

¶ 7 Præt. Charitas est vita anime, secundum illud Ioan. 3. Nos scimus quoniam translatus sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres: sed vita naturalis potest amitti per mortem naturalem. ergo & vita charitatis per mortem peccati moralis.

RESP. Dicendum, quod Magister in 17. dist. lib. potest quod charitas in nobis sit spiritus sanctus. Non potest sua intentio dicere, quod ipse actus dilectionis nostræ sit spiritus sanctus: sed quod spiritus sanctus mouet animam nostram ad diligendum Deum & proximum, sicut etiam actus aliarum virtutum: sed actus aliarum virtutum mouet animam per quoddam habitum virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante. vnde eius opinio vera fuit quod quædam habitus virtutum in se infusum, ad actum autem dilectionis Dei & proximi mouet absque alio habitu mediante.

potest, ut malus benefaciat: & eadem ratio est de bono fm quancumque virtutem, quia nulla virtute aliquis male vitur. Tertia consideratio est de charitate ex parte voluntatis, in quantum ei subiecitur, ut materia formae. Vbi attendendum est, qd quando forma implet totam potentialitatem materiae, non potest remanere in materia potentia ad aliam formam. vnde illam formam inamissibiliter hēt, sicut pater de materia celesti. Quaedam vero forma est, quae non replet totā potentialitatem materiae, sed remanet potentia ad alia formam. Et tunc illa forma inamissibiliter habetur ex parte materiae vel subiecti, sicut patet in formis elementarium corporum. Charitas autē implet potentialitatem sui subiecti, fm qd suam subiectū reducit in actū dilectionis: & ideo in patria, ubi in actū creatura rationalis diligit Deū ex toto corde suo, & nihil aliud diligit nisi actualiter referendo in Deū, charitas inamissibiliter hēt. In statu autem viae charitas non implet totā potentialitatem animae, qd non semper actualiter mouetur in Deum, oia in ipsū actuali intentione referens. Et ideo charitas viae amissibiliter hēt quantum est ex parte subiecti. Quarta consideratio est de charitate ex parte subiecti, prout comparatur specialiter ad ipsā charitatem sicut potentia ad habitum. Vbi considerandum est, qd habitus virtutis inclinat hominē ad recte agendum, fm qd per ipsam homo habet rectā estimationem de fine: quia ut dicitur in 3. Eth. qualis vnusquisque est, talis & finis vī ei. Sicut enim guttus indicat de sapore, fm qd est affectus aliqua bona, vel mala dispositione, ita id quod est conueniens homini, fm habitualem dispositionem sibi inherentem bonam, vel malam, aestimatur ab eo, ut bonum: quod autem ab hoc discordat, aestimatur, ut malum, & repugnans. vnde & Apost. dicit ad Cor. 2. qd animalis homo non percipit ea quae sunt spiritus Dei. Contingit tamen quandoq; qd id quod videtur alicui secundum inclinationem habitus, non videatur ei secundum aliqd aliud: sicut luxurioso fm inclinationem proprii habitus, vī bonum delectatio carnis, sed secundū rōnis deliberationē, vel auctoritatem scripturā vī ei contrarium. Et ideo habēs habitum luxuriae ex hac estimatione contra habitum quandoq; agit: & similiter habens habitum virtutis quādoq; agit contra inclinationē proprii habitus: quia aliqd ei aliter vī secundum aliquē alium modum, puta p passionē, vel aliquā seductionē. Tunc ergo contra habitum charitatis nullus agere poterit, quia nullus potest habere aliam estimationē de fine, & obiecto charitatis, qd secundum inclinationē charitatis, hoc autē erit in patria, ubi ipsa Dei essentia videbitur, qd est ipsa essentia bonitatis. vnde sicut nunc nullus potest aliqd velle nisi sub communi rōne boni, nec bonum sub rōne boni potest nō amari: ita & tunc hoc bonum, quod est Deus, nullus poterit non amare. Et pp hoc nullus videns Deum p essentiam potest contra charitatem agere. Et inde est, qd charitas patriae est inamissibilis. Sed nunc mens nostra non uidet ipsam essentia bonitatis diuinae: sed aliqū effectum eius qui potest videri bonus & non bonus, secundum diuersas considerationes: sicut bonum spirituale aliquibus videtur non bonum, in quantum cōtrariatur delectationi carnali, in cuius concupiscentia sunt: ideo charitas viae potest amitti per peccatum mortale.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd uerbū illud Ioan. est intelligendū fm potestatem Spiritus sancti

AD SECUNDVM dicendū, qd Aug. ibi loquitur de charitate fm potestatem ipsius charitatis: de se. n. habet sufficienter, vnde numquam arefcit: sed qd amittitur, est propter virtutem subiecti, ut dictum est.

AD TERTIVM dicendū, qd vera dilectio de sua rōne ne habet qd nūquā amittatur: qui n. vere diligit hominem hoc in animo suo proponit, ut numquā dilectionem dimittat. Sed quandoque illud propositum mutatur: & sic dilectio quae vera fuit, amittitur. Si autem hoc aliquis habuisset in proposito, ut a diligendo quandoque desisteret, vera dilectio nō fuisset. vnde patet, quod charitas inamissibilis est secundum potestatem propriam: amitti tamen potest secundum potestatem subiecti vertibilis.

AD QUARTVM dicendum, quod illa etiam auctoritas Prosperii loquitur de charitate secundum potestatem ipsius, & nō secundum potestatem subiecti.

AD QVINTVM dicendū, qd charitas dum est, hēt inclinationem ad magna operandum, & hoc vult, & proponit secundum rationem suae virtutis: sed quādoq; ab hoc deficit ppter vertibilitatem subiecti.

AD SEXTVM dicendum, qd cum in homine sit duplex natura scilicet intellectiua qd principalior est, & sensitua quae minor est, ille vere seipsum diligit, qui se amat ad bonum rationis: qui autem se amat ad bonum sensualitatis contra bonum rationis, magis se odit, quam amat, proprie loquendo, secundum illud Psal. 10. qui diligit iniquitatem odit animam suam. Et hoc etiam Philo. dicit in 9. Ethicorum. Et secundum hoc amor verus sui ipsius amittitur per peccatum contrarium, sicut & amor Dei.

AD SEPTIMVM dicendū, quod charitas excludit omne motium peccati secundum suum propositum, pertinet enim hoc ad rationē charitatis, ut vel non concupiscere, nec inordinate se amare: sed quandoque accidit contrarium propter vertibilitatem, & corruptionem naturā, secundum illud Apostoli ad Romanos. 7. non enim quod volo bonum hoc ago, sed quod odi malum, id facio.

AD OCTAVVM dicendum, quod quando aliquis sequitur motionem Spiritus sancti, non peccat: sed quando resistit, tunc peccat.

AD NONVM dicendum, qd esse charitatis nō semper est in operari, alioquin dormientes non haberent charitatem. Dicitur autem quod amor Dei numquam est otiosus secundum charitatis propositum, quod ad hoc est, ut totū se homo det Deo.

AD X dicendū, qd amissio ita se habet ad rem habitā, sicut corruptio ad rē existentē: unde sicut corruptio incipit a rē existēte, & terminatur in eius nō esse, quia eius mutatio est de esse, in non esse: ita et amissio cum sit etiam mutatio de habere in nō habere, incipit in habere, & terminatur in nō habere. Et ideo principium amissionis charitas est quando charitas habetur: finis autem, quando non habetur.

AD XI dicendū, qd charitas aliquo modo desinit esse in aia fm illa quatuor. Subiectū. n. charitatis quāuis sit incorruptibile fm substantiā, sit tū indispositū ad hanc formā p cōtrariā dispositionē pccati. Sit quāuis causa charitatis sit incorruptibilis, tū influxio huiusmodi causae impeditur p pccatū, quod diuidit inter nos & Deum. Et ex hac etiā rōne ex parte obiecti deficit charitas, in quātū uolūtas se auertit a bono incommutabili. Desinit et per contrariū motium ad peccandum, qd licet simpliciter loquēdo sit debilius, qd charitas, tū in casu potest esse fortius, quando scilicet

In corp. art.

Cap. 4. a meo com. 5.